Stichting Openbaar Onderwijs Oost Groningen

SOOOG magazine

Toekomst gericht lesgeven

SOOOG schoolt: volop in ontwikkeling

Natuurlijk leren

Twee eigen auditteams

Eigentijds muziekonderwijs

Jaargang 6 • Nummer 1 • Februari 2019

Inhoud

3 Toekomstgericht lesgeven
Op 6 november 2018 organiseerde SOOOG een inspirerende dag over toekomstgericht lesgeven. Robots, programmeren, trends en ontwikkelingen: alles kwam voorbij.

6 SOOOG Nieuws

7 Binnenkijken op...
Obs Heiligerlee en obs Houwingaham

8 Critical friends
Sinds dit schooljaar heeft SOOOG twee eigen interne auditteams die de komende vier jaren alle SOOOG scholen bezoeken om een dagje mee te kijken.

11 Muziekonderwijs
Op zeventien SOOOG scholen wordt de komende jaren muziekonderwijs verzorgd door een vakdocent muziek.

13 Natuurlijk leren
Hoe maak je je onderwijs zo boeiend dat het naadloos aansluit bij de behoeften van elk kind, en bij hoe kinderen van nature leren?

16 SOOOG schoolt
Het hele jaar door is SOOOG in ontwikkeling. Een greep uit de opleidingen en trainingen die de afgelopen tijd gevolgd zijn.

18 Heerlijk (voor)lezen

22 Boekbespreking
De verborgen schat van hooggevoelige leerkrachten

23 Uitjes en apps
Leuke tips, uitjes en apps.

Colofon

Redactie Saffira Rijkee

Fotografie Gonny Gerritsma, Eva Schipper. Klaas Ketelaar, Saffira Rijkee

Vormgeving Puntgaaf Reclame & Vormgeving

Aan dit SOOOG Magazine werkten mee:
Annet Flim, Hilda Kroeze, Ina Gils, Jaap Hansen, Manon Sissing, Ted Hulst, Wilma Heetland

Druk Scholma Druk Bedum

SOOOG Magazine verschijnt twee keer per jaar en is een uitgave van Stichting Openbaar Onderwijs Oost Groningen

Suggesties of leuke nieuwtjes voor SOOOG Magazine?
info@saffirarijkee.nl

Op de voorkant: Kleuters leren programmeren op obs Beukenlaan in Winschoten. Foto door Gonny Gerritsma

Op de achterkant: Foto door Klaas Ketelaar

SOOOG
Stichting Openbaar Onderwijs Oost Groningen

Stichting Openbaar Onderwijs Oost Groningen (SOOOG)
Bellingwedde - Oldambt - Pekela
www.sooog.nl

Huningaweg 8, 9682 PB OOSTWOLD
Telefoon: 0597-453980 Mail: info@sooog.nl

De uitdaging van de verandering

“Morgen is alles anders!”
“We moeten innoveren!”
“Veranderen vraagt ruimte!”
“Morgen veranderen begint vandaag!”
“In de toekomst zal.....”

Binnen het onderwijs zijn we elke dag bezig met ontwikkelen. Ontwikkelen gericht op de toekomst van onze leerlingen. We ontkomen er niet aan om hierbij onze focus continu te richten op de toekomst. We zien dat onze maatschappij volop in beweging is en verandert. Wat vragen deze veranderingen van ons? Van ons als leerkracht, school, organisatie, regio en Nederland? Hoe bereiden wij ons goed voor en zorgen wij dat onze leerlingen optimaal en volwaardig kunnen blijven deelnemen aan de toekomstige samenleving? Wat hebben zij daarvoor nodig aan vaardigheden en kennis? Hoe kunnen we dat het beste vormgeven?

SOOOG houdt zich hier in de volle breedte mee bezig. Niet alleen door het gezamenlijk opstellen van nieuw strategisch beleid, waarin wij onze speerpunten voor de komende jaren hebben uitgewerkt, maar ook heel direct en dicht bij onze kinderen en leerkrachten. Onze medewerkers volgen toekomstgerichte scholing en trainingen, onze scholen denken na over nieuwe onderwijsconcepten zoals boeiend onderwijs en natuurlijk leren.Vooruitgang en ontwikkeling staan centraal en worden volop gestimuleerd. Dat doen we onder andere door het inzetten van eigen auditteams waarmee we de kwaliteit van ons onderwijs een boost willen geven.

Onze maatschappij verandert en wij veranderen mee. Misschien niet van vandaag op morgen maar met de blik op de toekomst. We zien die verandering als een van onze grootste uitdagingen. Interessant en spannend maar ook noodzakelijk.

6 november 2018 organiseerde SOOOG voor al haar werknemers en relaties een inspirerende dag over toekomstgericht lesgeven. Deze dag gaf veel stof tot nadenken. Robots voor de klas zullen we nog niet zo snel zien, maar de manier van lesgeven zal zeker veranderen. Onze veranderende maatschappij vraagt andere zaken van ons en bovenal ook van onze kinderen. Zo zetten we onder andere in op het aanleren van andere, 21ste-eeuwse, vaardigheden die kinderen in hun latere leven nodig zullen hebben om goed mee te kunnen doen in de maatschappij van de toekomst. Voorbeelden van deze vaardigheden zijn kritisch denken, creatief denken, problemen oplossen, ICT-basisvaardigheden, informatievaardigheden, computational thinking en mediawijsheid. Onze scholen spelen daar op allerlei manieren op in, bijvoorbeeld door de creativiteit en het creatief denken te stimuleren door aandacht te besteden aan muzikale vorming.

In dit SOOOG Magazine leest u over bovenstaande ontwikkelingen en de stappen die de SOOOG scholen hierin maken.

Het College van Bestuur
Ted Hulst
Jaap Hansen

®Marvel

Toekomstgericht lesgeven

Afgelopen november organiseerde SOOOG voor al haar werknemers en relaties een inspirerende dag over toekomstgericht lesgeven. De dag gaf veel stof tot nadenken. Robots voor de klas zullen we nog niet zo snel zien, maar de manier van lesgeven zal zeker veranderen.

Technologische hulpmiddelen, programmeerrobots, 21ste-eeuwse vaardigheden, trends en ontwikkelingen binnen het onderwijs en de impact van maatschappelijke veranderingen daarop. Allemaal zaken die op 6 november 2018 op inspirerende wijze werden besproken op een door SOOOG georganiseerde dag over toekomstgericht lesgeven. De zaal in Cultuurhuis de Klinker in Winschoten was vol met zo'n vierhonderd medewerkers en relaties van SOOOG. Sprekers Peter Heerschop, Sjef Drummen, Alexander Klopping, Maarten Steinbach, Ben Woldring, Jim Stolze en Steven Pont kwamen hun licht werpen op de toekomst van ons onderwijs, aansluitend op het nieuwe strategische beleid van SOOOG. Het is belangrijk stil te staan bij de toekomst, legt Jaap Hansen, voorzitter van het College van Bestuur van SOOOG uit. "Wij hebben de taak onze leerlingen voor te bereiden op banen die nu nog niet bestaan en ze vaardigheden bij te brengen waar vroeger geen aandacht aan werd besteed op school. Denk bijvoorbeeld aan het oplossen van problemen, creatief denken, samenwerken en een kritische, onderzoekende houding aannemen. Het is belangrijk onze medewerkers inzichten en tools mee te geven waarmee ze hun eigen manier van toekomstgericht lesgeven vorm kunnen geven."

Andere manier

Robots voor de klas, dat zullen we de komende jaren nog niet zien, meent trendwatcher Jim Stolze, alleen al omdat zulke robots veel te duur zouden zijn. Maar ook omdat mensen zich met hun besef van goed en kwaad en met hun normen en waarden nog altijd onderscheiden van robots. Toch zal ons onderwijs natuurlijk meebewegen met technologische ontwikkelingen.

Volgens Maarten Steinbuch, hoogleraar aan de Technische Universiteit Eindhoven is het vooral belangrijk dat mensen zich realiseren dat de toekomst om een andere manier van lesgeven vraagt, ongeacht wat voor technologische hulpmiddelen er bedacht worden.

Volgens Steinbuch moeten we af van het idee dat leerkrachten puur voor de klas staan om kennis door te geven. Kinderen moeten kennis zelf online weten te vinden en de leerkracht moet ze daarin begeleiden. Bovendien moeten kinderen goed leren hoe je als team samenwerkt en problemen oplost.

Superkracht

De belangrijkste vaardigheid die we kinderen zouden moeten bijbrengen op school is programmeren, zegt Ben Woldring, een Groningse internetondernemer die al op zijn dertiende de website bellen.nl startte. Niet dat alle kinderen programmeurs zouden moeten worden, maar elk kind zou het als basisvaardigheid op zijn palet moeten hebben. Ben: “Programmeren wordt wel gezien als een soort ‘superpower’ in de toekomst. Als je bijvoorbeeld bij de overheid gaat werken en je moet een groot IT-project opzetten dan is het handig dat je weet waarover je praat. Vergelijk het met koken in de keuken. Als je van toeten nog blazen weet dan is het aardig wat pittiger om een goed gerecht op tafel te krijgen, ook al heb je de goede ingrediënten. Natuurlijk kun je een recept lezen en precies de instructies opvolgen, maar als je al een paar keer hebt geoefend dan wordt dat gerecht toch een stuk beter. Ik denk dat de ingrediënten in het onderwijs aanwezig zijn, maar dat ze nog beter ingezet kunnen worden door echt op elke basisschool in Nederland programmeerlessen aan te bieden en daarmee Nederland echt toekomstproof te maken”.

Jong geleerd…

Ben was zelf nog maar dertien toen hij de succesvolle website bellen.nl opstartte. Kinderen die creatieve ideeën hebben voor hun toekomst raadt hij dan ook aan hun creativiteit volop te gebruiken nu ze jong zijn en alle mogelijkheden hebben. “Je hebt nog geen duur huis, geen vrouw, geen hypotheek, geen kinderen. Je hebt de wereld nog aan je voeten en dat zijn de

basisingrediënten om succesvol te kunnen ondernemen. Op een gegeven moment in je leven is de stap om van alles op te geven en te gaan ondernemen best wel gewaagd. En je ziet ook dat het maar weinigen gegeven is daar in te slagen. Dus ben je creatief en heb je goede ideeën: ga er mee aan de slag!”

Trotser

Alle technologische ontwikkelingen en hightech snufjes ten spijt: zolang de toekomst nog niet voorziet in robotleraren voor de klas zijn leerkrachten nog steeds het belangrijkste om überhaupt onderwijs te kunnen hébben in de toekomst. Met het oplopende lerarentekort moet er nog steeds iets gebeuren om meer jonge mensen er toe te bewegen naar de Pabo te gaan. Volgens cabaretier en oud-leraar Peter Heerschop, ligt de sleutel daarvoor bij de mensen die nu voor de klas staan. “Mijn ervaring is dat veel leerlingen van degene waar ze les van krijgen voelen dat lesgeven zwaar is.

‘Programmeren wordt wel gezien als een soort superpower’

Ze voelen dat hun leerkrachten zich niet altijd serieus genomen voelen en dat ze weinig vertrouwen krijgen. Dus het straalt iets uit als: is dit nou het mooiste wat we kunnen doen? Daar moet een kentering komen. Wij moeten trotser zijn. Veel meer laten merken dat we zo trots zijn op dit vak, dat we het mooi vinden, dat we blij zijn dat we de kans krijgen om dit te mogen doen, wetend hoe zwaar het is. Het is ook niet erg te laten merken dat het zwaar is, maar je moet wel laten voelen dat het leuker is dan dat het zwaar is."

Liefde

Uiteindelijk is volgens Heerschop voor leerkrachten maar één eigenschap belangrijk voor succesvol onderwijs, nu en in de toekomst.

'Wij hebben de taak onze leerlingen voor te bereiden op banen die nu nog niet bestaan'

"Liefde. Alleen maar liefde, liefde en nog eens liefde. Als je dat voelt voor degene die jij iets wilt leren: dat is wel de kern. Het is niet het enige, leerkracht zijn is niet alleen een roeping, het is ook een belangrijk beroep waar je heel veel voor moet leren, en waarin je je heel veel moet ontwikkelen. Maar zonder liefde is het drijfzand."

Geslaagd

De komende jaren zal SOOOG aan de hand van haar nieuwe strategische beleidsplan 'Ruimte voor morgen', vier miljoen euro investeren in onderwijsvernieuwing en –kwaliteit. Jaap Hansen: "Teams moeten nadenken over wat voor school ze willen zijn. Gaan ze zo door of willen ze veranderen?" Bezoekers hebben 6 november als zeer inspirerend ervaren. Leerkracht Tanja van Ravenhorst vertelt dat ze op haar school bezig zijn met onderzoekend en ontwerpend leren. "Als je dan dingen hoort over programmeren en robots en vooruitkijken, maar ook vooral over het meenemen van de kinderen in het onderwijs… Ja dat is de toekomst, daar moeten wij iets mee."

SOOOG is blij dat de inspiratiedag zo geslaagd is en dat er veel stof tot nadenken uit is voortgekomen. Jaap: "We hopen dat deze dag bijdraagt aan de ontwikkeling van onze medewerkers en scholen". Op www.sooog.nl is de aftermovie van 6 november te bekijken.

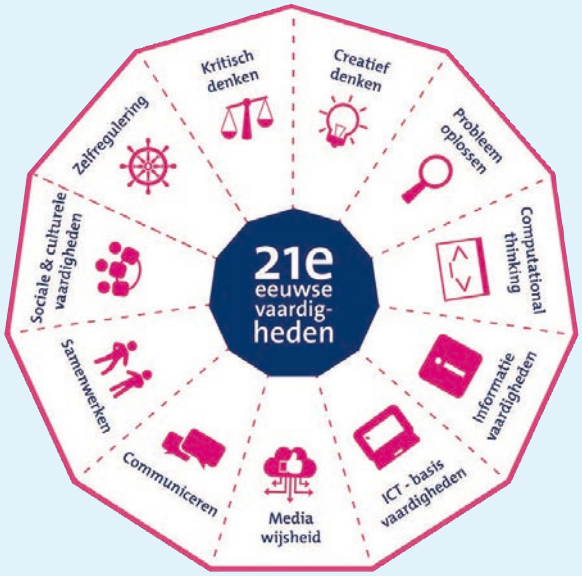

21ste-eeuwse vaardigheden

Door technologie en digitalisering verandert onze maatschappij van een industriële maatschappij, in een kennis- en netwerkmaatschappij. 21ste-eeuwse vaardigheden – ook wel 21st century skills – zijn elf vaardigheden die kinderen in hun latere leven nodig zullen hebben om goed mee te kunnen doen in de maatschappij van de toekomst. Voorbeelden van deze vaardigheden zijn kritisch denken, creatief denken, probleem oplossen, ICT-basisvaardigheden, informatievaardigheden, computational thinking en mediawijsheid.

SOOOG Nieuws

Leerlingen De Driesprong stappen naar de gemeente

Al jaren heerst rondom sws De Driesprong in Vriescheloo een onveilige verkeerssituatie. Afgelopen december maakten leerlingen van de school gebruik van hun spreekrecht tijdens een commissievergadering van de gemeente. Ook maakten ze samen met brandweer, politie en ambulance een film over de onveilige situatie.

Wat de school en de kinderen graag willen is een parkeerplaats achter de school, zodat ouders er tijdens het halen en brengen van hun kinderen kunnen parkeren. Hiermee wordt de overlast van auto's bij het in- en uitgaan van de school voorkomen en kunnen de leerlingen veilig het schoolplein bereiken. Maar daar moet de gemeente Westerwolde geld voor beschikbaar stellen. Half november maakte De Driesprong een film over de gevaarlijke verkeerssituatie rondom de school. De brandweer, politie en ambulance hielpen mee een ongeluk in scène te zetten. In de film wordt de onveilige situatie vanuit vier gezichtspunten bekeken: die van de hulpdiensten, de leerlingen, school en ouders. De film werd tijdens een commissievergadering van de gemeente getoond, in de hoop de gemeenteraad er toe te bewegen geld beschikbaar te stellen. Vier leerlingen waren erbij en schoolcoördinator Nicky Remie hield samen met een ouder een pleidooi voor de school. Wethouder Brunen van verkeer heeft na dit pleidooi toegezegd met de school om tafel te gaan. Een afspraak is inmiddels gemaakt.

Samenwerking Lycurgus

Na een mooie samenwerking met eerst FC Groningen en daarna Donar, werkt SOOOG dit schooljaar binnen haar (TOP)sportproject samen met Abiant Lycurgus. De leerlingen van de groepen 5 tot en met 8 krijgen een volleybalclinic van ervaren trainers aangeboden. In de gymlessen krijgen de kinderen een door Lycurgus ontwikkelde lessenserie volleybal, gegeven door de groepsleerkracht of de vakleerkracht. Hierbij zal de volleybaltechniek aandacht krijgen. Ook zal door middel van veel spelvormen de sport volleybal tot uiting komen. Het (TOP)sportproject wordt weer afgesloten met een event.

Binnenkijken op...

In elk SOOOG Magazine stellen twee scholen zich in het kort voor. Deze keer zijn dat obs Houwingaham in Bad Nieuweschans en obs Heiligerlee in Heiligerlee.

Obs Heiligerlee

Wat maakt obs Heiligerlee bijzonder?
"Onze school is een fijne school om te zijn. Dat kan je al voelen bij binnenkomst. Er hangt een hele prettige sfeer. Gevraagd naar wat ze van onze school vond zei een ouder "je staat er als ouder nooit alleen voor. Als je je zorgen maakt kun je altijd bij de juf of meester terecht". Die samenwerking met ouders vinden wij heel belangrijk. Wat handig is voor ouders is dat we zowel een peuterspeelzaal als voor- en naschoolse opvang binnen onze schoolmuren hebben."

Waarom kiezen ouders voor obs Heiligerlee?
"We bieden mooi, uitdagend onderwijs. Naast de basisvakken vinden wij het belangrijk om aandacht te besteden aan de creatieve vakken. We zijn een kleinschalige school met kleinere klassen en ook dat spreekt ouders aan. Net als de rust die je voelt als je binnenkomt. Gezellig, gemoedelijk en vertrouwd."

Wat is het mooiste plekje in jullie school?
"We hebben een geweldig mooi en ruim kleuterlokaal. Een groot lokaal met veel speelhoekjes en ontwikkelingsmaterialen. Daarnaast hebben we onlangs onze Bibliotheek op School geopend, zodat kinderen uit groep 1 tot en met 8, maar ook de peuters van de peuterspeelzaal, boeken voor thuis kunnen lenen. Dat is een geweldig mooi plekje geworden."

Hebben jullie bijzondere plannen voor de toekomst?
"Dit schooljaar herijken we onze visie en missie. Met elkaar bedenken we hoe we ons onderwijs de komende jaren willen vormgeven, aansluitend bij de ontwikkelingen in de maatschappij. Wat hebben onze kinderen in de toekomst nodig (21steeeuwse vaardigheden)?"

Willen jullie nog iets benoemen in het magazine?
"Ouders die op zoek zijn naar een basisschool zijn altijd welkom, maar daarnaast hebben we ook elke laatste dinsdag van de maand van 11 tot 12 uur een VIP: een Vrij Inloopmoment voor Peuters. Daar hoeven ouders – of opa's en oma's – zich niet voor aan te melden, ze kunnen gewoon binnenlopen met hun peuter om samen de sfeer te proeven."

Obs Houwingaham

Wat maakt obs Houwingaham bijzonder?
"De Houwingaham is de dorpsschool van Bad Nieuweschans. We hebben een jong en gezellig team dat altijd klaar staat voor de kinderen. We kijken naar wat de kinderen nodig hebben en sluiten daarbij aan. Een voorbeeld hiervan is het gebruiken van Fit&Vaardig in de lessen. Kinderen leren bewegend sneller."

Waarom kiezen ouders voor obs Houwingaham?
"De kinderen van onze school komen veel uit het dorp of omliggende dorpen. Op school, met het buitenspelen en het sporten komen de kinderen elkaar veel tegen. Het sociale aspect is erg belangrijk. We zijn een Vreedzame School en dragen dit uit, dit zie je aan de leerlingmediatoren die helpen bij kleine conflicten op het schoolplein, aan klassenvergaderingen en de leerlingenraad."

Wat is het mooiste plekje in de school?
"We zijn erg blij met ons gebouw. We hebben een nieuwe school met een frisse uitstraling. Op het schoolplein zijn recent nieuwe toestellen geplaatst, waar we erg blij mee zijn. Het speellokaal is te koppelen aan de voormalige overblijfruimte, waardoor je onder andere vieringen met de hele school in een ruimte kan doen. Een heel fijne plek is de schoolbibliotheek. Door middel van een uitleensysteem kunnen kinderen hier ook boeken lenen om thuis te lezen. Handig in een dorp waar geen bibliotheek is!"

Hebben jullie bijzondere plannen voor de toekomst?
"We vinden het belangrijk veel contact te hebben met de omgeving van de school. Op dit moment verkennen we het werken in ateliers in school. Hierbij worden bijvoorbeeld ook ouders en bedrijven in de omgeving benaderd om een atelier te geven. Zo zorgen we samen voor een fijne leeromgeving voor de kinderen!"

Critical friends

Vanaf dit schooljaar heeft SOOOG twee eigen auditteams. Tijdens een audit komt een team van vier of vijf SOOOG collega's, als critical friend een dag meekijken op school. "Zo kun je elkaar naar een hoger plan brengen."

Vanaf het schooljaar 2018-2019 heeft SOOOG twee eigen auditteams. Annet Flim, clusterdirecteur van vijf SOOOG scholen binnen cluster zes en één van de nieuwe SOOOG auditoren, nam het voortouw om het nieuwe auditing systeem binnen SOOOG op te zetten. Annet: "Ik zit zelf ook in het provinciale auditteam van Groningen en als MB (clusterdirecteuren en CvB, red.) vonden we het van toegevoegde waarde om auditing ook intern te regelen. Als auditteam kijk je als critical friend mee in de school. De bedoeling is niet met een vinger te wijzen, maar om een school iets mee te geven, waarmee ze hun onderwijs nóg beter kunnen maken. Scholen bepalen zelf wanneer ze een audit willen én wat ze uiteindelijk doen met onze aanbevelingen". In totaal zijn negen SOOOG medewerkers opgeleid en verdeeld over de twee auditteams. In elk team zit een intern begeleider, leerkracht, schoolcoördinator en clusterdirecteur, zodat alle specialismen vertegenwoordigd zijn.

Zelfevaluatie

Voordat het auditteam komt vult de school een zelfevaluatie in, gericht op een aantal standaarden: waar vinden we dat het goed gaat, wat kan volgens ons nog beter, waarin zijn wij een voorbeeldschool? Annet: "Met die zelfevaluatie gaan wij als auditteam de school in. We kijken of we dat wat gezegd wordt, terugzien in de groepen, de documenten, de jaarplannen, in hoe er met elkaar om wordt gegaan op school… Alles lichten we door. Aan het eind van de dag vertellen we of we het eens zijn met de zelfevaluatie. Wanneer we het niet eens zijn geven we aanbevelingen".

Samen

Annet hoopt dat het snel een gewoonte wordt voor scholen om zelf om een audit te vragen. Dat het onderdeel wordt van de SOOOG cultuur. "We willen graag dat alle scholen de komende vier jaren één keer bezocht worden. Het liefst uit eigen motivatie, niet omdat het moet. Het mooiste is wanneer scholen zelf het auditteam vragen om mee te kijken. Omdat de inspectie bijvoorbeeld bijna komt of omdat ze al een tijdje bezig zijn met Daltononderwijs en graag willen weten of dat terug te zien is in alles wat ze doen. Daarnaast kan de school ook een eigen vraagstuk indienen, daar wordt de audit dan op gericht." Tot nu toe hebben al 18 van de 24 scholen zich aangemeld. De eerste twee audits zijn als heel positief ervaren. Annet: "Sommige mensen moeten een drempel over, maar dat is echt niet nodig. Een audit heeft geen beoordelend of veroordelend, maar juist een waarderend karakter. We kijken en denken mee. We zijn collega's en we willen het graag samen doen. Uiteindelijk zijn we als SOOOG toch één geheel".

Eerste ervaringen positief
Na de audit ontvangen scholen een rapportage met alle positieve punten van de school en waar nodig voorzien van aanbevelingen. Het bestuur van SOOOG krijgt een afschrift van de rapportage, maar dat is puur een formaliteit. Annet: “Het doel is dat de audit écht voor de school zelf is, niet voor het bestuur als verantwoordingsdocument. De rapportage is puur ter informatie voor het bestuur. De school kan vervolgens met onze aanbevelingen doen wat ze wil”. De allereerste audit werd gedaan op obs Theo Thijssen. Reacties zijn positief. “Het was geweldig voor ons als team om van de kinderen te horen dat ze trots zijn op alle juffen”, werd achteraf bijvoorbeeld gezegd. “Het is fijn om op deze manier tips te ontvangen van een critical friend.” En: “De aanbevelingen helpen ons als school een stap voorwaarts te maken en ons bewust te maken van waar we mee bezig zijn”. Ook de tweede audit, op obs de Bouwsteen, werd positief ervaren.

‘Scholen bepalen zelf wanneer ze een audit willen én wat ze uiteindelijk doen met onze aanbevelingen’

Hoger plan
Annet is blij dat het College van Bestuur van SOOOG het belang van audits inziet en hier ruimte voor geeft, want er is veel winst mee te behalen, zegt ze. “Het is ook gewoon erg leuk om bij elkaar op school te komen. Want je brengt wat, maar je haalt ook heel veel. Je ziet dingen waardoor je zelf ook weer geïnspireerd raakt. Zo kun je elkaar naar een hoger plan brengen. Je zet mensen weer op scherp. Het is fijn om te horen waar je goed mee bezig bent. Vaak zijn die dingen voor een collega heel normaal, je wordt op een gegeven moment toch bedrijfsblind. Dat zie ik ook wel eens in teams, mensen zien de goede dingen soms niet eens meer. Dan is het heel verfrissend om een auditteam eens overal naar te laten kijken en te beseffen wat allemaal goed gaat. En met aanbevelingen zou je het nóg beter kunnen gaan doen.”

Hoe gaat dat, zo’n audit?

Tijdens een audit wordt gekeken naar het onderwijsleerproces, het pedagogisch klimaat, onderwijsresultaten en de kwaliteitszorg en kwaliteitscultuur. Meteen aan het einde van de dag krijgen teams feedback op deze onderdelen. Om zoveel mogelijk te zien op deze ene dag volgt het auditteam een strakke planning.

- ’s Ochtends wordt eerst kennisgemaakt met het team, waarna de groepsbezoeken beginnen. Na een groepsbezoek wordt tien minuten met de leerkracht gesproken. De auditoren benoemen de opvallende dingen die ze hebben gezien en stellen vragen ter verdieping, zodat ze de les nog helderder krijgen. Hoe lang in een klas wordt gekeken hangt af van de schoolgrootte.
- Na de groepsbezoeken gaat het auditteam apart met het schoolteam, de intern begeleider en de directie in gesprek. Op obs Theo Thijssen ging het auditteam ook met de leerlingenraad in gesprek, en als een school bijvoorbeeld aangeeft dat ze goed kan omgaan met ouders of veel waarde hecht aan ouderbetrokkenheid, kan het team ook in gesprek gaan met ouders.
- Tussendoor en na elk gesprek hebben de auditoren steeds momenten ingepland waarop ze praten over wat ze hebben gezien. Eén van hen verzamelt en bundelt alle gegevens, waarmee aan het einde van de dag in de vorm van een PowerPointpresentatie, direct een terugkoppeling wordt gegeven aan het team. Deze presentatie komt vervolgens in uitgebreidere vorm, binnen twee weken, als rapportage terug bij de school.

‘De Pepernotenblues!’

‘Pé- pé- pé- pé- pepernotenblues!’ Het is bijna 5 december en in groep vijf-zes van basisschool de Wiekslag in Blijham wordt om kwart over tien ’s ochtends uit volle borst gezongen onder leiding van muziekdocent Erna Moragues Coll.

“Handen uit de mouwen jongens! Goed op twee voeten staan! Maak een trompet van je handen en één twee drie!” De kinderen van groep vijf-zes van obs de Wiekslag in Blijham stampen en klappen op een vrijdagochtend vlak voor Sinterklaas ritmisch mee met muziekdocente Erna Moragues Coll. Omdat het bijna 5 december is zingen de kinderen de Pepernotenblues. Eerst zingen ze Erna een paar keer na, dan pakt de docente haar keyboard erbij en klinkt het al aardig harmonieus. Sommige kinderen gaan helemaal los met hun denkbeeldige trompet.

Vakdocent muziek

Sinds dit schooljaar maken zeventien SOOOG scholen gebruik van de impulsregeling muziekonderwijs, die het mogelijk maakt een gediplomeerd docent muziek in te huren. Samen met Stichting Cultuurhuis de Klinker in Winschoten is SOOOG het driejarige project Impuls Muziekonderwijs gestart. Op elk van de zeventien scholen komt in elke groep eens in de twee weken een vakdocent muziek, vertelt Harry van der Laan, docent saxofoon, hoofd kunst- en cultuureducatie en coördinator van het Kunstencentrum van Cultuurhuis de Klinker. “Aanvullend op de muzieklessen ondersteunen we ook deskundigheidsbevordering, onder andere via de SOOOG Academie. Wanneer dit project over drie jaar is afgelopen willen we leerkrachten versterkt hebben in het zelf geven van muzieklessen.”

Werkdruk verlagen

Binnen het muziekproject wordt intensief samengewerkt om kennis op te doen: wat beklijft het beste, wat werkt niet?

Die kennis wordt gebruikt binnen het Conservatorium Groningen en om het project steeds bij te sturen. Scholen hebben advies gekregen over de aanschaf van muziekinstrumenten. Met alle scholen wordt elk jaar uitgebreid geëvalueerd. Ondanks deze intensieve samenwerking is het niet de bedoeling leerkrachten te belasten met extra werk. Harry: “Het idee is juist voor werkdrukverlaging te zorgen. Op het moment dat de vakdocent komt binnenvliegen kan de leerkracht een stapje terugdoen om zeker in het eerste jaar vooral te observeren hoe de lessen bij kinderen binnenkomen. En te wennen aan het idee deze lessen op den duur zelf te geven”.

Culturele toekomst

Doel van het project is komen tot beter muziekonderwijs op scholen en natuurlijk meer kinderen in aanraking brengen met muziek. “Het idee is dat van de drieduizend kinderen die we nu bereiken een deel meer interesse krijgt in het bespelen van een instrument. Ook willen we de aansluiting met het naschoolse onderwijs bevorderen. Wij hebben nu ruim zeshonderd leerlingen die een muziekinstrument leren bespelen of op zangles zitten. Met dit project hopen we de drempel zo laag mogelijk te maken. Doordat we zichtbaar zijn en laten zien wat voor instrumentenlessen er allemaal gevolgd kunnen worden is de stap kleiner. De gemeenten waar we werken, Pekela, Westerwolde en Oldambt, zijn allemaal deelnemer in het Jeugdcultuurfonds en Stichting Leergeld, zodat ook kinderen van mensen met een laag inkomen de lesgelden vergoed kunnen krijgen. Wij vinden het belangrijk dat kinderen voor niet al teveel geld de kans krijgen om zich te ontwikkelen op het gebied van muziek, dans en theater. Als je daar onder schooltijd een basis voor bouwt dan bouw je aan een culturele toekomst.”

‘Door muziekonderwijs krijgen kinderen kansen om zich te ontwikkelen’

Sinterklaasrap

Binnen een half uur heeft groep vijf-zes van obs de Wiekslag de Pepernotenblues aardig onder de knie, inclusief een heuse Sinterklaasrap waarvoor vakdocent Erna de kinderen eerst uitlegt wat een maat is en hoe lang verschillende maten en noten duren. Ze deelt een schema uit waarmee de kinderen het ritme leren dat onder de rap hoort. Nog een laatste keer voeren ze het nummer uit, inclusief denkbeeldige trompetten die enthousiast worden bespeeld. Daarna vertrekt Erna naar de kleuters, met een tas vol instrumenten.

Hersenhelften verbinden

Creativiteit is één van de 21ste-eeuwse vaardigheden waar binnen SOOOG ruim aandacht aan wordt besteed. Muzikale vorming is de komende jaren een speerpunt van de stichting. “Het is bewezen dat cultuuronderwijs positief bijdraagt aan de persoonlijke, cognitieve, sociale en emotionele ontwikkeling van mensen, op iedere leeftijd”, zo staat te lezen in het beleidsplan van Stichting Kunstenschool ZG en Stichting Cultuurhuis de Klinker. En ook: “Een creatieve geest is in staat nieuwe oplossingen te vinden, wat essentieel is voor Nederland als kennismaatschappij”.

Cultuur zorgt bovendien voor sociale samenhang. Harry: “Ik snap dat in het basisonderwijs alles moet gebeuren: ook taal en rekenen, gymnastiek, geschiedenis, aardrijkskunde… Muziek sneeuwt wel eens onder, ook afhankelijk van hoeveel affiniteit een leerkracht er zelf mee heeft. Maar door muziekonderwijs krijgen kinderen kansen om zich te ontwikkelen. Als je intensief bezig gaat met muziek verbind je je linker- en rechterhelft met elkaar en daardoor leer je beter. Het is aangetoond dat als je een kwartier een liedje zingt, of desnoods de tafels al zingend leert, je daarna ook andere dingen weer beter opneemt. Samen staan we echt aan het begin van een heel mooi project, dat op alle fronten zorgt dat ook het kunstonderwijs in het basisonderwijs aandacht krijgt”.

Het is aangetoond dat als je een kwartier een liedje zingt, je daarna ook andere dingen weer beter opneemt.

Natuurlijk leren

Op obs Beukenlaan in Winschoten wil het team beter aansluiten bij hoe een kind van nature leert: met al zijn of haar zintuigen. Lessen moeten zó boeiend zijn dat alle kinderen in een klas er bij betrokken zijn en worden gestimuleerd om eigenaar te worden van hun ontwikkeling.

Enkele jaren geleden werd op obs Beukenlaan gestart met het geven van betekenisvol rekenen, vertelt Eva Schipper, directeur van obs Beukenlaan in Winschoten. De rekenopbrengsten op haar school waren niet wat het team er van verwachtte. Tot groep vijf ging het best goed, daarna liepen bepaalde kinderen tegen rekenproblemen aan. Het team besloot meer in te zetten op het automatiseren van tafels en op meten, tijd en geld. Maar ook dit leidde niet tot het gewenste resultaat. Eva: “We hebben dit onderzocht en ontdekten onder andere dat sommige kinderen een gebrek aan inzicht hadden”. Marije Bakker van Bureau Meesterschap werd ingevlogen. Zij werkt met het drieslag- en handelingsmodel dat telkens uitgaat van het betekenis geven aan je rekenonderwijs. Als je met geld rekent gebruik je daadwerkelijk geld. Een som van drie plus drie wordt inzichtelijk gemaakt met bijvoorbeeld drie plus drie pepernoten, die kinderen zelf in handen hebben om er op tafel een som mee te maken. Eva: “We maken veel gebruik van coöperatieve en activerende werkvormen en de leerkracht maakt steeds de vertaalslag naar de som. Door zo te werken ontstaat een hoge mate van betrokkenheid van kinderen”.

Afgedwaald

Op een gegeven moment waren scholen erg prestatiegericht, zegt Eva. “We waren erg gefocust op de dingen die moeten en dat doet onze kinderen geen recht. We dwaalden af van hun talenten, van wat bij ze past. We hebben als leerkrachten geleerd dat als je de methode maar goed hanteert, het allemaal wel goed komt. Maar je kunt er niet automatisch vanuit gaan dat alle kinderen passen bij de methode. Kinderen leren op vele verschillende manieren en niet alleen van mondelinge instructie. Ze leren door zelf te onderzoeken, ontdekken, probleemoplossend te denken en samen te werken. Natuurlijk ben je een basisschool: je legt de basis voor rekenen, taal, voor alles wat kinderen kan helpen om later een plekje te vinden in de maatschappij. Juist daarom proberen we zoveel mogelijk te leren over hoe we het beste kunnen aansluiten bij hoe een kind leert.”

‘Het gebruik van ICT middelen is niet meer weg te denken’

Boeiend onderwijs

Na het succes van betekenisvol rekenen en het geven van techniekles waarin ook ICT vaardigheden worden aangeleerd, waren zowel leerkrachten als leerlingen zo enthousiast dat het team van obs Beukenlaan meer wilde. In dezelfde periode volgde Eva een aantal trainingen bij Jan Jutten, van Natuurlijk leren BV. Obs Beukenlaan maakte een plan om met boeiend onderwijs en natuurlijk leren aan de slag te gaan. Boeiend onderwijs, of natuurlijk leren, geeft inzicht in hoe kinderen leren en wat in deze tijd nodig is om kinderen voor te bereiden op hun toekomst. Het gebruik van ICT middelen is daarbij niet meer weg te denken, zegt Eva. Sinds dit schooljaar wordt op obs Beukenlaan vanaf groep vijf gewerkt met Chromebooks, waarop onder andere wordt gerekend en wordt gewerkt met de wereldoriëntatiemethode Blink. Eva: “ICT-middelen kunnen heel goed ingezet worden om beter aan te sluiten bij de ontwikkeling van kinderen. Eerder keek je aan het einde van de dag de schriftjes na, streepte je fouten aan en kwam je daar de volgende dag op terug. Nu verwerken kinderen de stof op een Chromebook, de leerkracht heeft een overzicht en kan direct naar een kind toelopen en feedback geven. Uit onderzoek blijkt dat directe feedback het meest effectief is”.

Boeiend Onderwijs

Boeiend onderwijs hoort bij de onderwijsvernieuwing ‘natuurlijk leren’, waarin de gedachte is dat onderwijs op een natuurlijke manier moet aansluiten bij de talenten en mogelijkheden van kinderen. Boeiend onderwijs is gebaseerd op vijf disciplines:

- Gemeenschappelijke visie: wat willen wij als school met zijn allen creëren? Wat doet ertoe?
- Persoonlijk meesterschap: de eigen visie en persoonlijke ontwikkeling van elke betrokkene.
- Systeemdenken: allerlei zaken die op school of in de klas gebeuren hangen met elkaar samen en beïnvloeden elkaar.
- Mentale modellen: vaak onbewuste aannames over de werkelijkheid; onze opvattingen en handelingspatronen.
- Teamleren: samen werken, samen leren van en met elkaar.

Breinvriendelijke klassen

De klassen op obs Beukenlaan worden op het moment ‘breinvriendelijk’ ingericht, volgens de zes principes van breinleren: emotie, creatie, zintuigelijk rijk, focus, herhaal en voortbouwen. Want ook breinleren hoort bij natuurlijk leren. “We werken met veel plaatjes in de klas, we maken gebruik van coöperatieve en activerende werkvormen en we zorgen voor meer beweging. Want zit maar eens een hele dag op je stoeltje. Wat doet dat met een kind, wat doet dat met het brein?” De 21ste-eeuwse vaardigheden sluiten goed aan bij breinleren, zegt Eva. “We vinden het belangrijk dat kinderen computational thinking onder de knie krijgen. Voor onze techniekles hebben we robots aangeschaft waarmee kinderen al van jongs af aan leren programmeren. Aan de andere kant vinden we creativiteit ook heel belangrijk. We laten ons daarom door Schoolstudio begeleiden in de creatieve kant van het gebruik van digitale materialen, bijvoorbeeld het maken van stopmotionfilmpjes. Daarvoor hebben we iPads mogen aanschaffen.”

Disco

Naast het werken met materialen en een rijke leeromgeving, wordt op obs Beukenlaan gewerkt met doelen die zichtbaar zijn voor kinderen. In groep drie van juf Petra Holderer hangen de doelen waar kinderen aan werken aan de muren. Petra vindt het heel duidelijk voor haar leerlingen. “Ze weten precies waar ze mee bezig zijn en wat ze aan het eind van een periode kunnen. Heel anders dan tot een paar jaar terug toen ze geen idee hadden wat er zou komen. Nu kunnen ze op hun niveau altijd een stukje vooruit kijken. Voor mij als leerkracht is het ook heel handig. Je verbindt je lessen veel gemakkelijker met elkaar, omdat je je doelen steeds voor ogen hebt.” Bereikte doelen worden gevierd en kinderen mogen kiezen hoe. Petra: “Vandaag hebben we bij de periodieke toets op groepsniveau weer iets meer gelezen dan de vorige keer en dat vieren we dan ook: vanmiddag hebben we het laatste half uur een disco, want dat stond na stemming op nummer één”.

'We vinden het belangrijk dat kinderen computational thinking onder de knie krijgen'

Samen leren

Het team van obs Beukenlaan leert van en met elkaar. Tijdens vergaderingen wordt gebruik gemaakt van coöperatieve werkvormen. Eén keer per drie weken staat een bijeenkomst op de agenda onder het motto: samen werken, samen leren. Omdat veel op de weg naar natuurlijk leren nieuw is, kiezen leerkrachten ervoor om lessen samen voor te bereiden en samen te werken aan het breinvriendelijk maken van klaslokalen. Eva: "Zo ondersteun je elkaar en kun je heel veel van elkaar leren. Die ruimte en tijd moeten mensen ook hebben om het zich eigen te maken".

Talenten inzetten

Nu SOOOG voor de komende vijf jaren nieuw strategisch beleid heeft ontwikkeld gaan ook scholen hun missie en visie opnieuw formuleren. Obs Beukenlaan doet dat samen met Natuurlijk leren BV. Als de nieuwe missie en visie geformuleerd zijn zal het onderwijsconcept van de school er anders uit zien dan nu, al is de overgang naar natuurlijk leren een hele ontwikkeling die niet van vandaag op morgen is afgerond. Het is fijn dat het bestuur van SOOOG bepaalde zaken faciliteert, vindt Eva. "Daardoor kunnen we de talenten van onze mensen nog beter inzetten. We hebben bijvoorbeeld een ICT-specialist die een ochtend is vrijgeroosterd om alles op het gebied van ICT te begeleiden. Ook hebben we een rekenspecialist die met kinderen met rekenproblemen diagnostische gesprekken voert, om er achter te komen waar het probleem zit."

Ruimtevaart in de klas: sterrenkunde, oktober 2018, Scheemda

SOOOG schoolt

Een organisatie als SOOOG ontwikkelt zich continu en bereidt zich steeds voor op een veranderende toekomst. Medewerkers scholen zich ieder schooljaar op allerlei gebieden. Met het nieuwe strategische beleidsplan 'Ruimte voor morgen' bereidt SOOOG zich strategisch voor op wat komt.

Niet alleen door kinderen op SOOOG scholen wordt dagelijks veel geleerd. Ook medewerkers zijn constant in ontwikkeling. De eigen SOOOG Academie van de stichting stelt ieder schooljaar een zeer uitgebreid aanbod van teamscholingen, lezingen, workshops, cursussen en opleidingen samen voor alle medewerkers.

Onderbouwdag

Onlangs werd door verschillende medewerkers tijdens een door SOOOG georganiseerde 'Onderbouwdag' workshops gevolgd rondom 21ste-eeuwse vaardigheden en hoe je deze een plek geeft in het onderwijs aan jonge kinderen. De workshops waren gericht op pijlers als communiceren, kritisch denken, onderzoekend leren, ICT geletterdheid en thematisch werken, omdat blijkt dat veel scholen het lastig vinden om deze pijlers op te nemen in hun onderwijs. Mark Mieras, wetenschapsjournalist voor onder andere de Volkskrant en specialist in hersenontwikkeling gaf tijdens de onderbouwdag een inspirerende lezing met als onderwerp: 'Kinderen scheppen hun eigen brein'. Speelse interactie tussen jonge kinderen, ouders en leraren is erg belangrijk, stelde hij. "Kinderen bouwen hun eigen brein en maken zich in een razend tempo de wereld eigen. Zelf ontdekken is daarbij het uitgangspunt. Toch spelen volwassenen een sleutelrol. Zij scheppen veilige speelruimte en helpen de aandacht te richten. Kinderen breng je groot met aandacht, vertrouwen en spel." Verdeeld over de dag waren tien workshops waaruit deelnemers drie konden kiezen. Ook was er een informatiemarkt tijdens de lunch.

Leidinggevende IKC

Omdat SOOOG toewerkt naar Integrale Kindcentra (IKC's) waarin kinderen van nul tot ongeveer twaalf jaar samen opgroeien, spelen en leren, volgen verschillende schoolcoördinators en clusterdirecteuren binnen SOOOG de opleiding tot

Leidinggevende IKC aan de Katholieke Pabo Zwolle. De opleiding geeft inzicht in verschillende facetten van een IKC zoals visie, leidinggeven, organisatie en bedrijfsvoering en het ontwikkelen van je eigen IKC-plan.

Ruimtevaart in de klas

In september 2017 is SOOOG samen met de Kinderuniversiteit van de Rijksuniversiteit Groningen (RuG) gestart met het project Studentbuddy Oost-Groningen. In dit project maken bovenbouwleerlingen op een toegankelijke manier kennis met wetenschap en de rol die de universiteit daarin speelt. Het afgelopen anderhalf jaar werd een groot palet aan wetenschapsactiviteiten ondernomen met SOOOG scholen, zo vertelt Douwe van der Tuin, Coördinator Kinderuniversiteit aan de RuG. In het kader van Studentbuddy worden ook leerkrachttrainingen gegeven rondom wetenschap en een onderzoekende houding. Afgelopen oktober werd in Scheemda de workshop Ruimtevaart in de klas georganiseerd. Douwe van der Tuin: “Deze training wordt georganiseerd door ESERO (een samenwerking tussen ESA (European Space Agency), NSO (Netherlands Space Office) en NEMO Science museum, red.). ESERO geeft trainingen over hoe je ruimtevaart en sterrenkunde in de klas kunt gebruiken. De training in oktober ging specifiek over sterrenkunde. Hoe zit ons heelal in elkaar? Hoe zit het met planeten, met sterren, met afstanden? Voor leerkrachten was het direct een soort opfriscursus sterrenkunde en vervolgens leerden ze hoe je dit in de klas kunt gebruiken om wetenschap en technologie in je lessen te weven. Want dat is uiteindelijk het doel van de middag, dat leerkrachten die mee hebben gedaan er ook iets mee kunnen in de klas”. Voor elke groep, van kleuters tot en met de bovenbouw, worden lessuggesties gedaan waarmee je in de klas aan de slag kunt, zegt Douwe. De afstand van het heelal zichtbaar maken met een eetbaar zonnestelsel bijvoorbeeld. Leerkrachten zijn altijd enthousiast. Douwe: “We organiseren deze training door heel Noord-Nederland en de inschrijvingen stromen altijd vrij vlot binnen. Juist omdat veel direct toepasbaar is in de klas spreekt het leerkrachten aan”.

Boeiend onderwijs

Door drie SOOOG scholen waaronder obs Beukenlaan in Winschoten wordt een training gevolgd in natuurlijk leren en boeiend onderwijs. Vanaf pagina 13 van dit magazine vindt u een uitgebreid artikel hierover. Een overzicht van het volledige aanbod van de SOOOG Academie vindt u op sooog.nl.

‘Een organisatie als SOOOG bereidt zich steeds voor op een veranderende toekomst’

Ruimte voor morgen: nieuw strategisch beleid

SOOOG bereidt zich voor op de toekomst door strategisch beleid op te stellen. Dit gebeurt steeds voor vier jaren. In het strategisch beleid staat wat SOOOG de komende vier jaar wil bereiken en hoe de stichting dat wil doen. De titel van het nieuwe strategisch beleid is ‘Ruimte voor morgen’ en is een voortzetting van het in 2015 ingezette strategische beleid ‘Focus op wat groeien mag’. Veel van de plannen uit 2015 zijn gerealiseerd en sommige plannen zijn nog in ontwikkeling. Het beleid wordt daarom voortgezet, met enkele specifieke accenten. Want, zo staat in het voorwoord van het nieuwe beleidsplan: “De maatschappij beweegt en het onderwijs is voortdurend in ontwikkeling. Onze scholen bewegen mee met wat de directe omgeving van hen vraagt. Dat houdt in dat er ruimte moet zijn voor veranderingen.
Een school kan bewegen naar een aangepast onderwijsconcept, naar thuisnabij onderwijs voor ieder kind, of zich ontplooien tot een volwaardig IKC. Maar voor alles geldt dat we het samen doen. We zijn één organisatie en samen staan we voor SOOOG: voor talent in ontwikkeling”. Het volledige strategische beleidsplan is binnenkort in te zien op www.sooog.nl.

Heerlijk (voor)lezen!

Zelf lezen en samen lezen is goed voor de ontwikkeling van kinderen. Hun woordenschat wordt groter, net als hun gevoel voor taal. Lezen prikkelt de fantasie en stimuleert sociaal-emotionele vaardigheden. Bovendien is samen lezen vooral erg gezellig. Ook oudere kinderen vinden het vaak nog erg leuk om voorgelezen te worden! SOOOG Magazine zet een paar niet te missen kinderboeken op een rij.

Ik zou wel een kindje lusten

Sylviane Donnio

De kleine krokodil vindt bananen best lekker, maar eigenlijk zou hij ook wel eens een kindje lusten. Op een dag ziet hij een meisje en waagt hij een poging... Een dolkomisch verhaal met fijne droge humor die iedereen, jong en oud, zal waarderen. Vanaf 4 jaar.

Gottmer – ISBN 9789025740023

De Gruffalo

Julia Donaldson

Een Gruffalo? Wat is dat voor een beest? Vos, Uil en Slang hebben nog nooit van hem gehoord. Alleen Muis weet precies hoe hij eruitziet. Maar dat hij er echt eentje zou tegenkomen dat had Muis toch niet verwacht… Dit boek is ook mooi verfilmd, en het vervolg: Het kind van de Gruffalo, is al net zo leuk. Vanaf 4 jaar.

Lemniscaat – ISBN 9789056371845

Als ik later groot ben

Lucia Emiliani

Kleine kinderen worden groot. Elke dag een beetje groter. Vandaag willen ze hun veters strikken. Morgen smeren ze hun eigen brood. En overmorgen willen ze de wereld ontdekken, helemaal alleen. Toch duur het nog een tijdje voor het zover is. Groot zijn is nog best lastig. Gelukkig is er ook nog iets waar ze nooit te groot voor zijn. Een schitterend groot formaat prentenboek met beeldschone illustraties en een betoverend verhaal. Vanaf 5 jaar.

Uitgeverij Big Balloon B.V. – ISBN 9789047804314

De kleine heks

Benjamin Lacombe

Als Liesbeth de zolder bij haar oma onderzoekt, ontdekt ze een vreemd boek. Ze slaat de pagina's om en ontdekt dat haar oma een heks was. Maar als haar oma een heks was, zou het dan kunnen dat... Een prachtig geïllustreerd en warm verhaal van Benjamin Lacombe, waarin de vreemdste talenten toch goed worden gebruikt. Voor heksen vanaf 5 jaar.

Clavis Books– ISBN 9789044822618

De rijke uren van Jacominus Gainsborough

Rebecca Dautremer

In twaalf scènes vertelt Rébecca Dautremer het verhaal van Jacominus Gainsborough. Kleine dingen, grote momenten, vreugde, verdriet, twijfels, beproevingen... De held van dit boek is niet de sterkste of de grootste. Hij is misschien zelfs een beetje zwakker dan de anderen, als je goed kijkt. Maar voor een klein konijn heeft hij een prachtige en ongelooflijke naam. In dit unieke prentenboek viert Rébecca Dautremer samen met een hele reeks dierenpersonages de vreugde van het leven. Vanaf 9 jaar.

Davidsfonds/Infodok – ISBN 9789059089495

De jongen die draken kweekte

Andy Shephard

Stel je voor dat je een plant vindt waaraan draken groeien... Als Tomas zijn grootvader in de tuin helpt, ontdekt hij een rare plant. Het ding staat in de weg en ze besluiten het de volgende dag uit te gaan graven. Maar als Tomas die avond het grappige fruit van de plant mee naar huis neemt, komt er een echt draakje uit. Tomas heeft nu zijn eigen draak: Fikkie! Tomas zegt tegen niemand dat hij een draakje heeft. Maar het houden van een draakje is nog niet zo makkelijk. Want wat eet zo'n diertje? Wat doe je aan die vlammen? En hoe houd je hem verborgen? En dan ziet hij dat aan de drakenfruitboom steeds meer vruchten groeien! Tomas wordt drakenkweker...

Dit geweldige, vrolijke, avontuurlijke verhaal is rijk geïllustreerd door Sara Ogilvie. En gelukkig komen er nog twee boeken over Thomas en zijn draak, want wie dit boek uit heeft wil meteen méér lezen... én een eigen draakje.
Zelf lezen vanaf 8 jaar.

Lemniscaat – ISBN 9789047710684

Het grote waaromboek

Martine Laffon

Waarom is de lucht blauw?
Hoe ademt een baby in zijn moeders buik?
Wanneer begint de toekomst?
Wie heeft het wc-papier uitgevonden?
Wat is een wereldwonder?
Dit boek geeft antwoord op meer dan 200 vragen over de meest uiteenlopende onderwerpen. Van grote levensvragen tot kleine eigenaardigheden: het dagelijks leven, de natuur, de werking van het lichaam, kunst, techniek, geloof en dood. Bedenk dat een vraag nooit dom is: vragen = weten, weten = kennis en... kennis = macht!
Vanaf 10 jaar.

Uitgeverij Holland – ISBN 9789025112622

Wonder

R.J. Palacio

'Ik heet August, en ik ga niet beschrijven hoe ik eruitzie. Wat je ook denkt, ik weet bijna zeker dat het erger is.' Auggie Pullman is geboren met een gezichtsafwijking, en ook na veel operaties ziet hij er nog heel ongewoon uit. Hij doet zijn best niet op te vallen, maar mensen schrikken als ze hem zien, en ze staren of kijken weg. Als hij tien is gaat hij voor het eerst naar een gewone school. Auggie is bang dat hij niet geaccepteerd zal worden, en hij krijgt gelijk. Zijn klasgenoten negeren hem en sommigen beginnen hem te pesten. Maar er is één meisje dat zich niet door Auggies uiterlijk laat afschrikken...
Wonder is het eerste boek van R.J. Palacio en het is meteen een enorm succes. In Amerika was Wonder hét boek van het jaar en begonnen lezers campagnes tegen pesten. Het boek verschijnt in meer dan vijfentwintig landen. Vanaf 10 jaar.

Querido – ISBN 9789045119533

De verborgen schat van hooggevoelige leerkrachten

Wat zou er gebeuren als bewustwording en persoonlijke groei standaard op de agenda van basisschoolleerkrachten zouden staan? Schrijfster Rita Mulder denkt dat meer aandacht voor de gevoelens van leerkrachten ons onderwijs zeer goed zou doen.

Rita Mulder is hooggevoelig en voordat ze haar eigen praktijk begon als coach van hooggevoelige leerkrachten en haar boek 'De verborgen schat van hooggevoelige leerkrachten' schreef, stond ze zelf jarenlang voor de klas. Dit viel haar vanwege haar hooggevoeligheid erg zwaar. De hoge werkdruk, het gevoel kinderen niet genoeg aandacht te kunnen geven, gecombineerd met het gevoel iets nooit goed genoeg te doen, zich altijd te moeten aanpassen om anderen tevreden te houden, geen nee te kunnen zeggen, bang te zijn voor afwijzing en afkeuring en het gevoel er niet echt bij te horen – typische kenmerken van hooggevoelige mensen – braken haar op. Ze raakte steeds verder van zichzelf verwijderd. In dit boek beschrijft Rita haar proces van naar binnen keren, hulp zoeken en zelfreflectie. Door haar gevoelens er te laten zijn en ze juist als haar kracht te gaan zien in plaats van als zwakte, vond ze de weg naar zichzelf terug en kon ze weer gaan leven vanuit haar hart. Rita vertelt in alle eerlijkheid over haar proces. Geeft ruiterlijk toe dat ze zich op bepaalde punten in haar leven echt een slachtoffer van haar situatie heeft gevoeld, maar dat die slachtofferrol "eigenlijk ook wel lekker was". "Ik kreeg er veel aandacht door en voelde me gezien en gehoord. Dat maakte het lastig het slachtofferschap op te geven." Rita vindt het erg belangrijk om meer bekendheid te geven aan hooggevoeligheid, omdat veel mensen niet weten dat ze hooggevoelig zijn. Ze wil met dit boek andere hooggevoelige leerkrachten inspireren om op zoek te gaan naar hun verborgen schat. Voor haarzelf was dat haar intuïtie.

Het eerste deel van het boek, waarin Rita haar persoonlijke proces beschrijft, is geschreven als dialoog. De schrijfster stelt een vraag, die ze vervolgens zelf beantwoordt. In het tweede deel staan gesprekken die Rita had met 'wijze leerkrachten', zowel hooggevoelig als niet-hooggevoelig. Het derde deel van het boek behandelt achtergronden en methodieken die Rita geholpen hebben tijdens haar 'proces naar binnen'. Ze noemt onder andere een hele hoop interessante boeken over hooggevoeligheid en zelfreflectie en beschrijft de transactionele analyse van Berne en familieopstellingen.

Volgens dit boek is één op de vijf leerkrachten hooggevoelig. Hooggevoelige volwassenen en kinderen hebben een gevoeliger zenuwstelsel, waardoor meer prikkels intenser en soms zelfs pijnlijk binnenkomen. Hooggevoeligheid vertoont veel overeenkomsten met AD(H)D en PDD-NOS. De Universiteit van Tilburg heeft een onderzoek gedaan naar de overeenkomsten en verschillen tussen deze twee en hooggevoeligheid. Deze studie is online te downloaden. In het boek staan twee testen: één voor volwassenen en één voor kinderen. Als je hoog scoort op de test, of je vermoedt dat je leerling of kind hooggevoelig is, raadt Rita aan meer te lezen over hooggevoeligheid, of andere hooggevoelige mensen op te zoeken. Voor sommige mensen is dit boek misschien wat zweverig. Op een gegeven moment, tegen het einde van het boek, heb je wel heel vaak gelezen dat je je innerlijke kind aandacht moet geven, je negatieve gevoelens moet omarmen en dat de buitenwereld slechts een spiegel is van je innerlijke wereld. Maar voor de hooggevoelige leerkracht, die misschien nog niet zoveel weet over zijn of haar eigen hooggevoeligheid en hoe daarmee om te gaan in een wereld die niet altijd even gevoelig is, heeft dit boek veel te bieden.

De boodschap van Rita Mulder is duidelijk: hooggevoelige leerkrachten bezitten een verborgen schat, hun gevoeligheid. "Zolang ze die verbergen kunnen ze de enorme potentie van hun gevoeligheid niet inzetten." Het zou de onderwijswereld allerminst schaden als er meer aandacht en ruimte zou zijn voor gevoelens en voor de persoonlijke ontwikkeling en bewustwording van leerkrachten. Rita zelf is er veel gelukkiger van geworden. Ze heeft meer zelfinzicht en functioneert goed omdat ze haar eigen grenzen kent en daarop inspeelt. Ook heeft ze veel meer inzicht in haar eigen kwaliteiten. Op langere termijn denkt ze dat aandacht voor gevoelens en persoonlijke processen veel kosten kan besparen omdat veel minder leerkrachten zullen uitvallen als problemen sneller onderkend worden.

Rita wenst het elke (hooggevoelige) leerkracht toe: je eigen waarheid vinden. "Zoek net zo lang tot je die gevonden hebt en neem geen genoegen met minder. Het zal je leven enorm verrijken."

De verborgen schat van hooggevoelige leerkrachten
Rita Mulder
ISBN 9789492883278

'Eén op de vijf leerkrachten is hooggevoelig'

Uitjes en apps

Leuke uitjes

Kinderboerderij Bad Nieuweschans

Een echte ouderwetse kinderboerderij met hertenkamp vind je in Bad Nieuweschans. Geiten, konijnen, kippen, herten… Samen met obs Houwingaham worden soms activiteiten gedaan en af en toe is er een knutselclub. Ook kunnen hier kinderfeestjes gevierd worden en is er een leuke speeltuin.

www.kinderboerderijnieuweschans.nl

Wonderwereld

In de bossen van Ter Apel vind je een wondere wereld vol spanning en avontuur. Beleef de fantastische sprookjeswereld van Greurt de Groninger reus, tante Beppie de heks en Zwammer het paddenstoelenmannetje. Wonderwereld biedt plezier voor jong en oud. Sprookjes, speurtochten, speellandschap en veel bijzondere dieren zoals uilen, apen en vogels.

www.wonderwereld.nl

Leuke apps

Planetenreis

De educatieve game Planetenreis voert kinderen vanaf zes jaar mee op een reis door ons zonnestelsel. Het spel heeft een hele mooie vormgeving en neemt kinderen mee op een spannende ontdekkingstocht langs de acht planeten van ons zonnestelsel, de dwergplaneet Pluto en de maan. De speler reist van planeet naar planeet om objecten te verzamelen en die mee te nemen in een raket. Deze objecten zijn nodig om opdrachten succesvol uit te voeren op de acht steen- en gasplaneten, dwergplaneet Pluto en de maan. Spelenderwijs leert het kind over de eigenschappen van de planeten en de afstanden in ons zonnestelsel. Einddoel van de missie: Breng het ijs van Pluto terug naar de aarde! Voor iPad, vanaf 6 jaar.

Sudoku - Een drakenavontuur

Tafelmonster is een super leuke app om tafels te oefenen. Met Tafelmonsters oefenen kinderen op speelse wijze de tafels van 1 tot en met 10. De tafels leer je het best door ze steeds te herhalen. Maar dat is saai, en waarom zou je de tafels eigenlijk moeten kennen? Tafelmonsters geeft kinderen een goede reden: hoe meer sommen ze oplossen, hoe blijer de monsters worden. In het begin is er een grauwe wereld met hongerige monsters. Door sommen op te lossen maken kinderen voor elk monster een snoepje. De monsters worden blij, er komen overal mooie kleuren en de zon gaat schijnen. Blijf de tafelmonsters voeren om hun wereld zo mooi te houden! Kinderen bepalen zelf welke tafels ze oefenen. Het blijkt dat ze kiezen voor een niveau dat uitdagend genoeg is, anders vervelen ze zich. Zo verbeteren ze spelenderwijs hun vaardigheden.

Foto door Klaas Ketelaar